



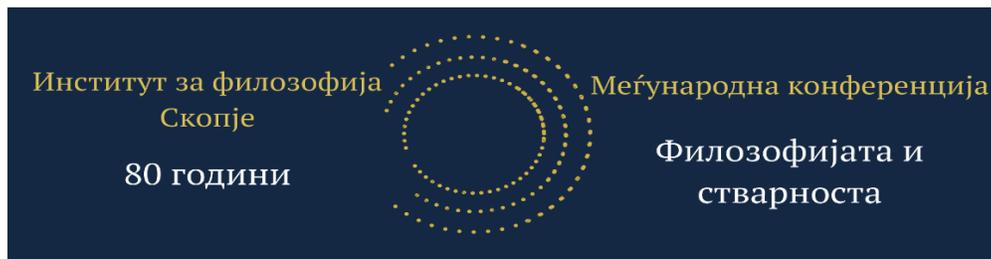
Институт за филозофија  
Скопје  
80 години

15-16.09.2026

# Филозофијата и стварноста

Меѓународна конференција

Филозофски факултет,  
Универзитет „Св. Кирил и  
Методиј“ - Скопје



## Повик за учество

### Меѓународна конференција

#### **ФИЛОЗОФИЈАТА И СТВАРНОСТА**

80 години Институт за филозофија

Скопје, 15–16 септември

Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет – Скопје со задоволство ги поканува научниците, истражувачите и практичарите да учествуваат на меѓународна конференција по повод **80 години од основањето на Институтот за филозофија**.

### **Филозофијата и стварноста**

Во раздобје обележано со забрзани технолошки промени, глобални кризи, социјална фрагментација и преосмислување на знаењето, вредностите и човековата дејственост, прашањето за стварноста повторно се наметнува како централна филозофска тема. Што значи денес да се зборува за стварност – материјална, социјална, виртуелна, политичка или симболичка? Како филозофските поими ја обликуваат, толкуваат, критикуваат или трансформираат проживеаната стварност? И обратно, како современата стварност ги доведува во прашање традиционалните филозофски рамки?

Целта на конференцијата е да поттикне дијалог меѓу класичните филозофски проблеми и современите контексти, поттикнувајќи ја како теориската рефлексивност, така и интердисциплинарната соработка. Прилозите можат да ја разгледуваат стварноста како доживеана, конструирана, посредувана, оспорувана или трансформирана во различни домени на човековиот живот.

### **Предложени поттеми** *(насочувачки, но не ја исцрпуваат темата)*

#### **Основни филозофски дисциплини**

##### **Метафизиката и онтологијата на стварноста**

Битие и постоење; реализам и антиреализам; материјални, идеални, социјални и виртуелни стварности; плуралитет и нивоа на стварност; контингентност, нужност и можност.

### **Епистемологијата и теориите на вистината**

Стварност и знаење; перцепција, репрезентација и конструирање на стварноста; објективност и релативизам; научен реализам; пост-вистина и епистемолошки кризи.

### **Етиката и практичката филозофија**

Морална стварност и нормативност; вредности и факти; етички одговори на современите стварности (технологија, медицина, војна, нееднаквост); одговорност во свет на промени.

### **Филозофската антропологија**

Човечка стварност и човекова состојба; телесност, ранливост и конечност; слобода и дејственост; идентитет и признавање во современите општества.

### **Логиката, јазикот и стварноста**

Јазикот како медијатор на стварноста; значење, референција и вистина; формални структури и нивна применливост во реалниот свет; дискурс, наративи и вградување на стварноста.

### **Филозофијата на умот**

Ментална стварност; свест и субјективно искуство; проблемот ум–тело; вештачка интелигенција и когнитивна стварност; емоции и афективен живот.

### **Социјалната и политичката филозофија**

Социјална и политичка стварност; моќ, идеологија и институции; демократија, криза и колективно дејствување; јавен дискурс и манипулација со стварноста; историски процеси, темпоралност и значење на општествените промени (филозофија на историјата).

### **Филозофијата на науката**

Научни репрезентации на стварноста; модели, симулации и објаснување; реализам и антиреализам; односи меѓу теорија и свет; мерење, објективност и вредности; емергенција, редукција, каузалност и научна неизвесност.

### **Естетиката и филозофијата на културата**

Уметнички репрезентации на стварноста; фикција, имагинација и стварност; медиуми, слики и културни стварности; стварност и илузија во современата уметност.

### **Историјата на филозофијата**

Поимања на стварноста, битието, вистината и појавноста во античката, средновековната, модерната и современата филозофија; континуитети, трансформации и критички реинтерпретации на филозофските традиции.

### **Филозофијата и религијата**

Стварноста на божественото; филозофско-религиски поимања на Бог како врховна стварност; религиски светоглед(и) на стварноста; свето и профано; светогледот и перцепцијата на стварноста кај *homo religiosus*.

# Интердисциплинарни перспективи на стварноста

## Филозофијата и психологијата

Психолошка стварност и проживеано искуство; конструирање и перцепција на стварноста; траума, ментално здравје и субјективни светови; себство и идентитет.

## Филозофијата и педагогијата

Педагошки стварности и средини за учење; формирање на знаења и развивање на вредности; стварноста на институциите, наставните програми и педагошките практики; образование во дигитални и плурални стварности.

## Филозофијата и социологијата

Социјално конструирање на стварноста; секојдневен живот и симболичка интеракција; институции, норми и структури на моќ; социјални имагинариуми и колективно значење.

## Филозофијата и политиката

Политички стварности и идеологии; владеење, демократија и криза; војна, миграции и геополитички стварности.

## Филозофијата и економијата

Економска стварност и апстракција; труд, вредност и комодификација; нееднаквост и социјална стратификација; стварноста на капитализмот, глобализацијата и прекаријатот.

## Филозофијата и технологијата/дигиталната стварност

Виртуелни и проширени стварности; технолошка медијација на стварноста; посредувани светови; вештачка интелигенција и алгоритамско владеење; податоци, надзор и контрола; човекова дејственост во услови на дигитализација.

## Филозофијата и екологијата

Еколошка стварност и климатска криза; односи човек–природа; еколошки граници; етички импликации на планетарните промени.

## Јазици

Официјални јазици на конференцијата се **македонскиот и англискиот**.

## Котизација

Котизацијата за учество изнесува **60 евра**.

## Упатства за пријавување

Учесниците се поканети да се пријават со пополнување на **формуларот за пријавување на конференцијата** и негово испраќање на следната електронска адреса: **80yearsphilosophy@fzf.ukim.edu.mk**

Апстрактите треба јасно да го прикажат истражувачкото прашање, методолошкиот пристап и релевантноста за темата на конференцијата.

## **Важни рокови**

- **Поднесување апстракт: 10 мај**
- **Известување за прифаќање: 25 мај**
- **Регистрација и уплата на котизација: 30 јули**
- **Поднесување на целосен труд: 15 октомври**

Дополнителни информации за програмата и местото на одржување на конференцијата ќе бидат доставени по прифаќањето на апстрактите.

## **Објавување**

Прифатените трудови, по спроведена рецензентска постапка, ќе бидат објавени во списанието **Филозофија**, кое го издава Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет – Скопје.

**Со задоволство ги покануваме колегите од областа на филозофијата и сродните дисциплини да ни се придружат во промислувањето на значењата, границите и трансформациите на стварноста.**